

DA ØSTGRØNLAND FIK SIN FØRSTE RADIOSTATION

UDDRAG AF DAGBOGSBLADE FRA 1924–25

Af orlogskaptajn *Janus Sørensen*

Under Hans Majestæt Kong Christian X.s rejse til Vestgrønland i 1921 med S/S „Island“ høstede man de første erfaringer med hensyn til radioens betydning og rækkeevne i arktisk område.

De opnåede resultater var overordentlig tilfredsstillende, idet der selv fra den nordligst anløbne koloni, Upernavik, dagligt i stort tal kunne udveksles telegrammer med Reykjavik – en afstand i luftlinie på ca. 1700 km.

I foråret 1924 var Grønlands Styrelse i samråd med radioteknikere i stand til at kunne forelægge et omhyggeligt udarbejdet og meget omfattende projekt til anlæg af 3 radiostationer i Vestgrønland og 1 i Østgrønland.

Radiostationerne i Vestgrønland skulle opføres i Julianehåb, Godthåb og Godhavn, og på foranledning af Det dansk-islandske nævn blev det besluttet at lægge den 4. station i Angmagssalik, idet nævnet motiverede ønsket om udsendelse af meteorologiske meldinger fra Østgrønland til Reykjavik ud fra det synspunkt, at en mere udførlig vejrmeldetjeneste i Island i langt højere grad end tidligere kunne sikre det islandske fiskeri mod tab af menneskeliv og materiel. Det var derfor naturligt at placere radiostationen i vor daværende eneste østkystkoloni, i hvis distrikt der dengang levede ca. 800 grønlændere spredt over en barsk og øde kyststrækning, som den største del af året er blokeret af storis, og som tilfældet var med kun én årlig besejling.

Ganske uventet fik jeg gennem marineministeriet en forespørgsel, om jeg ville påtage mig ledelsen af opførelsen af Angmagssalik radiostation, men det var først efter mange overvejelser og megen betænkelighed, at jeg omsider sagde ja til at forsøge at løse denne opgave – endnu sværere ville det sikkert have været at skulle sige nej, og til sidst var det vel nok tanken om at komme til Grønland og her gøre en indsats, opleve noget nyt, lære landet og befolkningen at kende, der var den drivende kraft i mine betragtninger over spørgsmålet.

Udlængsel har altid virket dragende på mennesker, og nu havde jeg chancen for en tid at kunne opleve noget nyt, og jeg har aldrig siden fortrudt, at jeg modtog til-

budet. Mit ophold i Angmagssalik var en lykkelig tid, rig på arbejde men også glæder. Jeg lærte meget, som senere kom mig til gode, og sidst og ikke mindst blev det indledningen til en række senere grønlandsrejser.

Forberedelserne var store, bevægede dage, hvor der arbejdedes under højtryk med studier af detailtegninger og arbejdsprogrammer, prøver af motorer, dynamoer og radiomateriel, indkøb af udrustning og værktøj til montageholdet, som bestod af 4 mand. Hertil kom anskaffelse af proviant og fornødent udstyr til underbringelse i et år.

Den stillede opgave var ingenlunde ringe, set på baggrund af, at den gjaldt et så ensomt liggende sted som Angmagssalik med kun én årlig besejling. Som amatører i grønlandsarbejdet var vi da også forberedt på at møde mange og uforudsete vanskeligheder, men vi var tillige besjælet af en urokkelig tro på og tillid til, at heldet ville følge os, og tillige indstillet på med godt humør og friskt arbejdsmod at tage forholdene, som de nu måtte arte sig.

Afrejsen var oprindelig fastsat til at skulle finde sted den 27. juli, men efter at Danmarks gesandt i Island den 7. juli gennem det norske ishavsskib „Quest“ havde modtaget underretning om en til sælfangeren „Hvitefjeld“ udsendt kajakpost fra Angmagssalik, indeholdende den glædelige meddelelse, at „Teddy“'s savnede 21 mands besætning velbeholdne befandt sig i Angmagssalik, blev „Gertrud Rask“'s afsejling fra København fremskyndet til 20. juli.

Den 30. mødte vi storisen ca. 30–40 sømil af land. På forhånd var man om bord, gennem efterretninger fra „Quest“, forberedt på at møde isvanskeligheder, idet dette skib kun med stort besvær havde kunnet besejle Angmagssalik og derfra bragt „Teddy“'s besætning til Reykjavik den 29. juli.

I 4 dage arbejdede „Gertrud Rask“ sig støt gennem storisen, men måtte ca. 5 sømil fra kolonien give op. Skibet lå urokkelig fast i den svære is og blev i løbet af 8 dage ført ca. 110 sømil sydover. Udfør Umivik lykkedes det endelig at slippe storsens favntag, og der kunne nu holdes nordover. Heldet fulgte, for den 12. august fortøjede „Gertrud Rask“ i Angmagssalik.

Fra indsejlingen ledsagede talrige kajaker skibet ind til den lille, idyllisk beliggende koloni, der en stor del af året er afsondret fra omverdenen, blokeret af storsens glidende barriere. Næppe færdigfortøjet var skibet fyldt med glade østgrønlændere, — det var jo kun én gang om året, der kom skib. Som sædvanlig svulmede kolonien op til at rumme ca. halvdelen af distriktets beboere, som med længsel nød denne komsammen, før de påny spredtes for at drage ud til fangstfelterne på den barske kyststrækning, hvor de var henvist til ved fangst at skaffe sig det fornødne til livets ophold, et sjældent stout folk, som man ved nærmere bekendtskab kom til at holde af og beundre.

Konebåd langs skibssiden med interesserede østgrønlændere.

Samme dag fik østgrønlænderne en oplevelse, måske den hidtil største, da en flyvemaskine fra en i Danmarksstrædet liggende amerikansk krydser fløj ind over kolonien, hvis beboere var målløse af forbavselse. Almindeligvis gav østgrønlænderne ikke udtryk for forundring over noget nyt, og det gjorde de heller ikke i dette tilfælde, men de var dog tilsyneladende imponeret over den mærkelige „tingmissartausiaq“, som danske nok tidligere havde omtalt, men som de i al beskedenhed havde anset for overdreven tale.

For de grønlandere, der overværede denne begivenhed, blev det en mindeværdig oplevelse, og efter luftfartøjets landing i havnen strømmede de i kajaker og konebåde til for på nærmere hold at tage det i øjesyn.

Efter at vi nu i 3 uger havde været om bord i „Gertrud Rask“, længtes vi efter at komme igang med vort arbejde, da hver dag, før sne og frost holdt deres indtog, var kostbar for os.

Hjemme havde man forøvrigt været meget skeptisk overfor tanken, om det ville lykkes at færdiggøre anlæget på ét år. Pessimister mente endog, at vi måtte være tilfreds, hvis vi det første år blot kunne nå at transportere materiellet op til stations-

terrænet 73 meter over havet og dernæst opføre anlægget det følgende år. Fra første færd havde jeg taget afstand fra denne betragtning, men efter at have taget opstigningsforholdene til stationsterrænet i øjesyn, gik det op for mig, at det vedblivende var svært at være optimist.

Vor godsmængde udgjorde ca. 150–200 tons, og da jeg nu havde undersøgt forholdene, stod det mig klart, at transporten var en vanskelig opgave. Vel havde jeg ventet stejlt terræn, men ved selvsyn overgik det ganske, hvad jeg havde tænkt mig, idet der flere steder var en stigning på 45°.

Nå, det gjaldt i første række om ikke at tabe humøret. Den 22. august afsejlede „Gertrud Rask“. Vi var nu foreløbig uden forbindelse med omverdenen – en underlig følelse, som dog hurtigt bortvejredes, nu gjaldt det blot om at tage fat.

I store træk omfattede vort gods: Tømmer, brædder og andet tilbehør til den 5×15 m store stationsbygning, 2 motorer med dynamoer, 2 generatorer, det egentlige radiomateriel, kabler, inventar, værktøj, 2 stk. 45 m lange pitch-pine master hver vejende 7 tons, 15 stk. 5 m lange modvægtsstolper af jern, 155 tønder cement, diverse tønder petroleum, benzin og smøreolie samt proviant til 4 mand i 13 måneder.

Da der skulle støbes ca. 100 kubikmeter beton, var det nødvendigt yderligere at transportere 50 kubikmeter sand og 90 kubikmeter skærver op, idet der på stationsterrænet eller i dets nærhed ikke fandtes anvendelige støbematerialer.

Vi rykkede ved skibets afsejling ind i Kastellet, den første bygning der rejstes i 1894 ved koloniens oprettelse. Her havde „Teddy“-folkene boet under deres overvintring.

Et ondartet første snefald overraskede os midt i september, hvilket dog ikke afskar os fra, at vi ved månedens udgang havde stationsbygningens to yderklædninger sat op.

Et næsten eventyrligt held havde hidtil fulgt os, og opmuntrede heraf fandt vi det rimeligt at gå igang med det ikke særligt fornøjelige arbejde at udgrave materialerne til inderklædning og gulve af sneen og lægge det ind i bygningen, hvor kakkellovne snart efter knitrede og tøede træet og os op.

Den hellige ild brændte, vi ville nu forsøge at tage nogle større snuptag, nemlig transporten af master, motorer og dynamoer op til stationsterrænet.

Ifølge et direktiv fra Grønlands styrelse måtte der af fangsthensyn kun bo ca. 60 grønlændere i selve kolonien, hvilket svarede til ca. 10 familier, og der var således ikke nogen overdreven mandlig arbejdskraft at regne med fra den side, når mændene også skulle passe deres fangstvirksomhed. Følgelig så det til tider håbløst ud, især når det gjaldt udførelsen af større arbejder, idet vi hidtil kun havde været henvist til kvinders og større børns hjælp. Selv medtog vi 4 danske morgen og middag *nyttelast*, som vi kaldte det, når vi gik fra kolonien til stationsterrænet, – aldrig gik vi tomhændet op, men medtog tømmer, brædder eller en sæk sand.

Kastellet, den første bygning, der rejstes i Angmagssalik i 1894 ved koloniens oprettelse.

Det må i denne forbindelse erindres, at østgrønlanderne er et udpræget fangerfolk, hvis hele eksistens og daglige velfærd afhænger af deres fangstvirksomhed. Undertiden så man kajakmænd komme ind med 2 à 3 sæler, og til andre tider vendte de skuffede hjem efter at have tilbragt en dag eller nat ude i storisen uden at have fået fangst.

Med en vis selvfølgelighed, der er uden sidestykke hos andre naturfolk, har østgrønlanderen gennem generationer lært at resignere i trangstider og tage strabadserne i storisen med sult og kulde uden at klynke. Jeg forstod dem og følte med dem – det var kampen om det daglige brød for deres familie og dem selv.

Pastor Peter Rosing, der var meget interesseret i vort arbejde, overraskede os to gange ved uventet at komme ind til kolonien i spidsen for 25–30 kajakmænd ude fra Kulusuk. Selv var han en dygtig kajakmand og slædekusk, en mand, som grønlanderne nærede den dybeste respekt og agtelse for. Han havde tilbragt sine barndomsår i Angmagssalik, hvor faderen var præst, og han kendte således østgrønlandernes indstilling og mentalitet.

Det var med en vis begejstring, vi iagttog ankomsten af de mange hjælpere, som uventet kom for at yde os en hårdt tiltrængt håndsrækning med transporten af det svære materiel op til stationsterrænet.

Nu var østgrønlanderens indstilling overfor begrebet *daglejer* helt fremmed for dem, idet man i Angmagssaliks historie ikke tidligere havde stået overfor et arbejde af samme omfang som vort, og jeg kunne fra starten spore en ringe interesse hos dem for det hårde, opslidende arbejde.

Det blev også et sløjt resultat den første dag. Med ca. 30 grønlandere i taljerne fik vi på en halv dag ikke mere end den ene undermast halvvejs op – så nedlagde de arbejdet. Opmuntrende ord, venlighed, te og skonrogger, cigarer eller cigaretter var åbenbart ikke tilstrækkeligt til at stemme arbejdsmodet og humøret op. Der måtte givetvis søges andre og mere lokkende midler for opnåelse af udholdenhed.

Jeg måtte søge en anden udvej for at opmuntre disse mennesker og prøve at lære dem til at holde ud. Så opstod tanken hos mig om indførelse af akkordarbejde – et hidtil ukendt begreb i Østgrønland. – Til dette spørgsmål stillede kolonibestyrelsen sig i første omgang ikke særlig villig, men han bøjede sig dog efter nogen forhandling loyalt overfor akkordarbejdets indførelse. Det blev derfor meddelt grønlanderne, at hver mand næste dag ville få udbetalt 3 kr. og 60 øre – et beløb svarende til en søndagsdagløn – for hver længde mastetræ, der blev transporteret op. Det hjalp!

Vi fik på én arbejdsdag 2 længder mastetræer op, og da de den aften hver gik hjem med 7 kr. og 20 øre, var det med bevidstheden om, at så mange penge havde de ikke tidligere tjent i arbejds-løn* på én dag. Sådan fortsatte vi, indtil alle 6 længder lå oppe i terrænet.

Vore trofaste venner kom igen de første dage i oktober, og i denne omgang fik vi alle motorer, dynamoer og generatorer transporteret op pr. akkordarbejde.

Vort humør var nu helt oppe på den røde streg, som man siger, alle arbejder var fremskyndet således, at når motorer, dynamoer og vekselstrømsgeneratorerne var installeret, kunne vi gøre os forhåbninger om ved interimistiske kabelføringer til sender- og modtageranlæggene at opnå radioforbindelse før jul. Set på baggrund af den pessimisme, jeg nærede straks ved starten af vort arbejde, syntes det helt utroligt, at heldet havde fulgt os i den grad, at jeg allerede gik med tanker om muligheden af at kunne sende julehilsener hjem, selv om de store udendørs arbejder med støbning af maste- og bardunfundamenter m. m. måtte vente til foråret eller forsommeren.

Ude i terrænet rejste jeg to provisoriske 10 meter høje master, hver bestående af 2 stk. sammenlaskede 4"×4" tømmer, anbragt i en indbyrdes afstand af 70 meter, ophængte en to-trådet antenne og lagde som modvægt 1000 meter gammel antenne-tråd på klippen. Vi klarede os hele vinteren og foråret med dette arrangement og vedligeholdte senere gode, daglige forbindelser med Reykjavik.

* Arbejdslønnen var dengang 1,50 kr. for 10 timers arbejdsdag!

Den første radiomast i Angmagssalik ved at blive rejst.

Den 22. november var en spændings dag. Hen på eftermiddagen var vi omsider så vidt, at hele anlægget kunne prøves, og udover et par små tekniske startvanskeligheder fungerede alt for så vidt udmærket.

Ganske naturligt var jeg stærkt opsat på allerede samme aften at gøre forsøg på at opnå forbindelse med Reykjavik, men uheldigvis ompolariserede dynamoen, og da arbejdstiden forlængst var overskredet, og man ventede os med aftensmad nede i kolonien, opgav jeg videre forsøg og sendte mine medhjælpere hjem, mens jeg som sædvanlig visiterede af, en forholdsregel jeg nøje overholdt under hele vort ophold for at forebygge en så katastrofal ulykke som ildsvåde.

Under nedturen på ski var jeg så uheldig i mørket at komme lidt udenfor vor vanlige rute med det resultat, at jeg efter et fald på ca. 8 meter udover en stejl skråning fik en seneforstrækning i det ene knæ, hvilket medførte, at jeg måtte holde sengen et par dage.

Den 25. november om morgenen kom pastor Rosing med sin slæde og kørte mig op til stationen. Her kunne jeg humpe rundt på det ene ben og foretage endnu en gennemgang af installationen. Senderen startedes, og spændt lyttede jeg i telefonen.

Jo, nu svarede Reykjavik! Et væld af telegrammer røg ud i æteren, og der var festglæde i dette historiske øjeblik, hvor radioforbindelsen mellem Østgrønland og hjemover var en realitet, og det kunne jo ikke andet end stemme sindet til fest*.

Nu var vi også i stand til daglig at høre, hvad der foregik ude i den store verden, og den meteorologiske vejrmedlingstjeneste fra Angmagssalik sendtes to gange daglig til Reykjavik.

Omsider var vi nået til dagene omkring jul, en begyndende julestemning listede sig ganske naturligt også ind på os med ønsker om, at julen i vore hjem og hos venner måtte blive fejret under vanligt hyggelige former, og uden at savnet af os ville gøre noget skår i deres festglæde.

Der var stor tilstrømning til butikken, og fuldlastede slæder drog i de sidste dage før jul fra kolonien ud til distriktets bopladser – jo der var virkelig julestemning at spore, og midt i al vor juletravlhed med modtagelse og afsendelse af telegrammer til familie og venner blev der også tid til at tænke på vore mange grønlandske venner. Juleaftensdag var jeg rundt i alle husene for at give hver af dem og deres børn en lille gave og ved et varmt håndtryk sige dem tak for deres hjælp. Den taknemmelighed, disse trofaste mennesker viste, var i virkeligheden min bedste julegave, og som stod i kurs med de telegrammer, jeg havde modtaget fra hjem og venner i Danmark.

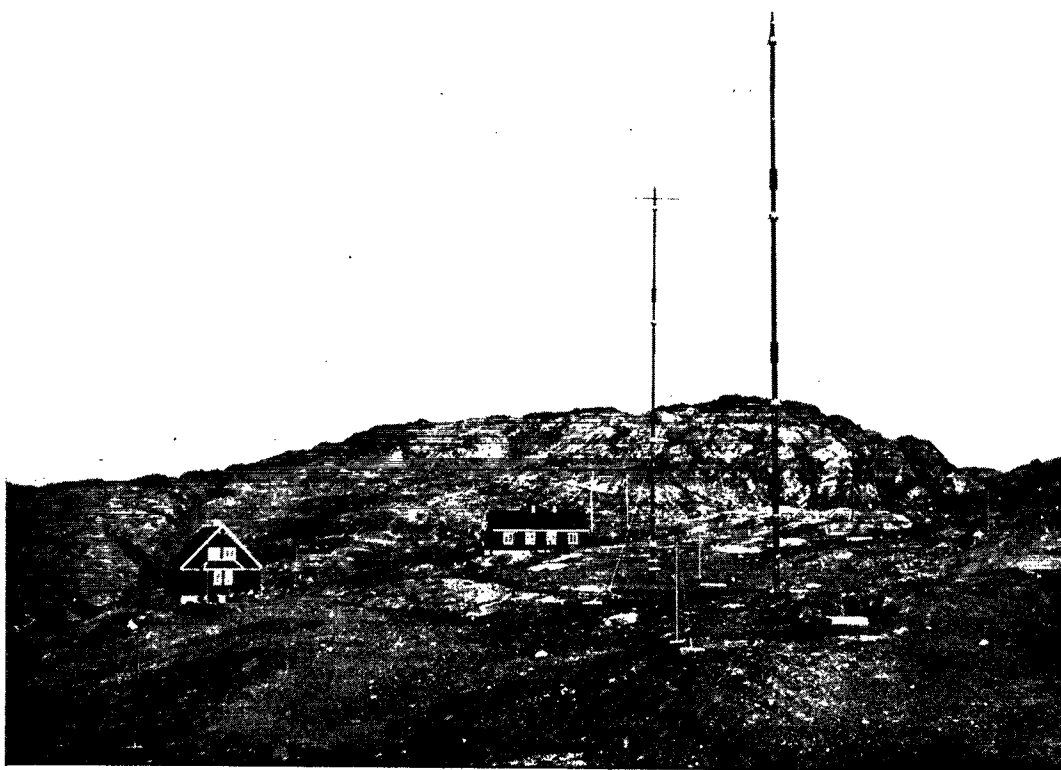
Juleaften samledes vi danske hos kolonibestyrerens og fejrede her en hyggelig og stemningsfuld julefest. Da jeg senere på aftenen sad i mit værelse med gaver og julebreve hjemmefra, gled der uvilkårligt mange tanker frem i bevidstheden om, at der var meget at takke for. Arbejdet var hidtil gået over al forventning, vi var gennem telegrammerne gået julen ind i tryk forvisning om, at alt stod vel til hjemme.

Hvor mange før os har ikke måttet fejre julen både 2 og 3 år i Grønland uvidende om, hvorledes deres pårørende havde det – det må have sat sit præg over stemningen og glæden over julen.

Dagene gik med færdiggørelsen af hele det indre anlæg, maling af samtlige rum og alt arbejde var fremmet således, at vi lejlighedsvis skiftedes til at holde fri om eftermiddagen, enten ved at dyrke sport i form af skøjteløb eller stå på ski eller ved slædekørsel. Vi nød denne tilværelse, og det føltes velgørende at færdes ude, når vejret var godt.

Tiden udnyttedes også til at få kørt 90 tdr. cement og 300 tdr. strandsand op til stationen, materialer som skulle bruges til de store forårsstøbninger. Grønlanderne hentede sandet ca. 5 km fra kolonien og kørte det i hundeslæde op til stationsterrænet, hvor hver sæk honoreredes med 7 kr. Ofte kunne de på een dag hente 4 sække, hvilket gav en flittig slædekører en dagløn på 28 kr., en fortjeneste de aldrig før havde drømt om, men jeg var lykkelig ved visheden om, at vi nu havde materialer

* De 3 vestgrønlandske radiostationer kom igang i sommeren 1925.

Den 25. november 1925 stod radiostationen i Angmagssalik klar, og samme dag indledtes den telegrafiske forbindelse med omverdenen.

til arbejdets færdiggørelse. Bestyreren var ikke glad for denne ordning, for nu havde jeg „sprængt alle fremtidige akkordarbejder.“

Solen stod efterhånden højt på himlen og optøede sne og is i terrænet, og vi fik nu travlt med udsprængninger i klippen for de 8 stk. 17-18 kubikmeter store fundamenter for master og barduner. Derefter fulgte de mange støbearbejder samt rejsning af 15 stk. 5 meter høje modvægtsstolper, og endelig skulle omsider de to 45 meter lange master samles og rejses, et arbejde der krævede den største påpasselighed, da de fra liggende stilling skulle „vippes“ op i een længde, også dette lykkedes.

Den 15. juli, en måned før østkystskibets ankomst, kunne jeg telegrafere hjem, at anlægget i sin helhed var færdigt. Det var en glædens dag! Det, der i starten havde set så håbløst ud, var nu fuldført i alle enkeltheder takket være heldet, der havde fulgt os i en grad, som overgik selv vore dristigste forventninger om medgang. Vi havde mødt megen venlighed hos kolonibestyrer Hedegård, Pastor Rosing og østgrønlanderne, men først og fremmest havde mine 3 danske hjælpere under hele arbejdet vist en enestående interesse og flid, der i høj grad var medvirkende til det gode resultat.

Ganske naturligt fik jeg lejlighed til på nært hold at lære befolkningen at kende og få et indblik i deres daglige liv og færde. I første række lærte jeg dem at kende som et venligt folk, i besiddelse af en rørende trofasthed og udvisende stor hengivenhed overfor os danske. Jeg skriver i min dagbog fra 1924-25 bl. a.:

Angmagssalikerne tilhører en endnu ublandet race, der holder hævd over gamle skikke, nedarvede gennem generationer. Mange familier drager endnu på lange fangstrejser, nogle endog sydpå til Umivik, Skjoldungen og Tingmiarmiut. Fra disse rejser vender de som regel først tilbage til kolonien umiddelbart før skibstid for at indhandle deres fangst, bestående af veltilberedte bjørne-, sæl- og ræveskind. Betalingen for disse indhandlingsvarer omsættes straks ved køb i kolonien af nye forsyninger som skydevåben, ammunition, tøj og andre fornødenheder – puddersukker ikke at forglemme – til brug under den forestående rejse syd- eller nordpå i distriktet.

Under opholdet i kolonien i skibstiden nyder de samværet med slægt og venner. Der er meget at drøfte, beretninger om eventyr og spændende jagter – en lykkelig, fredelig tid for det lille samfund, men som regel søger de ud igen efter skibets afgang fra kolonien for at genoptage deres nomadetilværelse. Daglig kan man se en eller flere fuldstuede konebåde drage af sted. Det er de glade naturbørn, der styrer ud mod fangstområderne til nye spændende oplevelser, men også farer.

Østgrønlanderne er i ordets bogstavelige betydning et frit folk og hertil et fangerfolk af Guds nåde. De lever i pagt med naturen og er vågne overfor dens foreteelser og tilskikkelser. De ernærer sig af den føde, havet og landet giver dem, omend til tider i sparsomme mængder, men de har også lært at resignere i trangstider, som kun få kan gøre dem efter; de kan sulte i flere dage uden at klynke, men omvendt er der stor madglæde og vellyst efter en god fangst. Almindeligvis bekymrer de sig ikke for dagen i morgen, og dette at spare eller gemme ligger ikke for dem, der har overflod. Hvis der på bopladsen er fæller, som savner føde, fordi dagens fangst har slået fejl, deles der ud – ingen må sulte, så længe der findes mad.

Det er kun under det korte ophold ved kolonien, at angmagssalikerne hengiver sig til nydelsen af luksusvarer, som f. eks. te, skonrogger, sukker, tobak o. l. eller de lader sig friste til at glæde kone og døtre ved indkøb af farverigt anoraktøj, tørklæder o. l. Trangen til at ekstravagere er et ukendt begreb, og der er forresten heller ikke midler dertil. Man ser derfor selv på varme sommerdage mange angmagssalikere færdes i deres skindtøj. Fattigdom og nøjsomhed er ikke ukendte begreber, og dog – jeg tror de er lykkelige.

Vel er de primitive, men dog så fremmelige, at man ikke fatter, at østgrønlanderne kun har været under civilisationens påvirkning i 30 år. Mange af dem besidder virkelig intelligens og hurtig fatteevne, selv overfor emner, der ligger udenfor dagliglivet i jordhytten, kajakken eller konebåden.

Tilsyneladende er det endnu kun civilisationens gode sider, de har tilegnet sig, og det er sandsynligt, at de endnu i mange år vil blive skånet for dens skyggesider. Adgang til nydelsen af spiritus vil utvivlsomt være en svøbe, som ikke alene kan medføre ulykker, men også forandre befolkningens hele mentalitet.

Som de er rige på menneskelige følelser, er de fattige på jordisk gods, og de synes heller ikke at savne det. På rejserne medfører de alle – jeg må hellere sige – deres få ejendele i konebåden, og når telt og fangstredskaber fraregnes, drejer det sig kun om få beklædningsgenstande, den uundværlige spæklampe, kangmiuttræet til kamikkerne, kogeredskaber samt et par småkasser indeholdende sygrejer og få private ejendele tilbage at nævne – og naturligvis mandens kajak.

Deres forestillingsmåde med hensyn til antal og mængdebegreber var endnu, da jeg opholdt mig i Angmagssalik, især for de ældre, meget diminutiv. Det gik godt, så længe de – tør jeg sige – på barnets vis talte på fingrene og til nød også, når de tog tærne til hjælp for at udtrykke en talstørrelse, men skulle de over den første snes og anskueliggøre tal ved flere mennesker (et menneske er 20 udtrykt ved 10 fingre og 10 tær) og enkelte hænder eller fødder, svimlede det for dem.

Mange ældre grønlandere vidste ikke nøjagtigt, hvor gamle de var, men udregnede skønsmæssigt deres omtrentlige alder, f. eks. at den eller hin måtte have været 15–18 år, da Gustav Holm i 1884-85 overvintrede blandt dem – det var således en af mærkepælene i deres tidsregning.

Siden koloniens oprettelse i 1894 har gejstligheden data på alle fødsler gennem kirkebøgerne, men pastor Rosing fortalte mig, at det undertiden voldte en del bryderi med at finde den helt nøjagtige dato for børnenes fødsel under forældrenes fangstrejser, i hvert fald måtte kalenderen tages flittigt i brug, når faderen kom og meddelte, at familien havde fået en søn den tredie dag efter fuldmåne i den 4. måned. De gamle angmagssalikere inddelte nemlig året efter „månetændinger“, d. v. s. den første tænding efter årets korteste dag, og barnet kunne således godt have været født i maj.

Med længsel havde vi set hen til det øjeblik, da skibet skulle komme, og stor var glæden, da „Gustav Holm“ den 16. august 1925 ankrede op ved kolonien, men nægtes kan det ikke, at der i glæden var blandet en vis vemod, da vi 6 dage senere tog afsked og stod ud fra Angmagssalik. Tilbage var minderne om et års samvær med et venligt, smilende og lykkeligt folk, der ubekymret lever i et lille isoleret samfund fjernt fra den civiliserede verdens brydninger og uberegnelige tilskikkelser.

De var vore venner, vi havde lært meget, og der var endnu meget, vi kunne lære af dem. – Snart var vi udenfor storisens hvide mur, landet bag os svandt – vi havde kurs hjemefter.